

Per a què serveix l'Acadèmia?

Que un grup amb nul·la acreditació científica s'inventi una ortografia, que després utilitzi accents, o que no ho faci, no sembla cap notícia destacable. Però a hores d'ara, en un País Valencià sotragat per la nociva política lingüística del PP, les giragonses del secessionisme encara semblen un èxit normalitzador. Dos anys i mig després, per a què ha servit l'Acadèmia Valenciana de la Llengua?

El fet va ser etiquetat de seguida com a "històric". Es tractava, explicaven els signants, d'un "esforç polític" per posar fi a l'anomenat conflicte lingüístic que sacseja el País Valencià de la transició ençà. Era el 14 juny de l'any 2001 i es presentava l'acord per a la constitució de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, gestat des de 1997 i subscrit per l'aleshores president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana, del PP, i el secretari general del PSPV, Joan Ignasi Pla.

Mentre Zaplana es declarava "molt feliç", en els àmbits socials i acadèmics les primeres reaccions optaven per concedir un marge de maniobra al nou ens. Sense amagar cert escepticisme, això sí. Les declaracions de qui aleshores era rector de la Universitat de València, Pedro Ruiz, coincidien amb diversos representants del món cívic, cultural i social del País Valencià a l'hora de lamentar que els noms dels integrants de la nova institució fossin també fruit del pacte polític: allò desitjable, segons Ruiz, hauria estat "que s'hagueren valorat els mèrits de manera objectiva més enllà de les quotes de partit". De fet, la mateixa Universitat ja s'havia pronunciat anteriorment de manera oficial per criticar el procés de creació de l'AVL, perquè, explicava Ruiz, "no és lògic que se n'excloga la Universitat".

En tot cas, aquell context feia difícils els pronunciaments frontals contra l'ens: s'havia proclamat el "començament del final del conflicte lingüístic", i en general la prudència va optar per deixar fer i observar l'evolució i l'actuació de la nova entitat. L'endemà mateix del pacte, les Corts Valencianes, en un ple extraordinari, ratificaven l'acord de creació de l'AVL i els noms dels seus 21 integrants

(6 de proposats pel PP, 10 pel PSPV i 5 pactats entre tots dos); el 23 de juliol del 2001 quedava constituïda l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, i el dia 31 ja tenia presidenta: Ascensión Figueres, exdiputada del PP i també exsubsecretària de la Conselleria de Cultura, que arribava a la institució en la llista dels noms "consensuats".

La incompetència. "No és competència nostra pronunciar-se sobre decrets de continguts de la Conselleria d'Educació ni establir la política educativa." Ascensión Figueres cobria, d'aquesta manera, el silenci inicial de l'AVL sobre el polèmic "decret de mínims", l'esborrany del qual es feia públic dos mesos després d'haver-se constituït l'ens. Amb aquest decret, la Conselleria encapçalada per Manuel Tarancón (nom que Zaplana havia postulat en el seu moment per a presidir l'AVL) exclouïa de l'assignatura de valencià a secundària i batxillerat l'estudi dels autors nascuts fora del País Valencià. Després, però, i davant les protestes que aquest decret provocava ("la 'pacificació lingüística' pregonada pel president Zaplana queda expressament desmentida pel seu propi govern en posar en marxa una provocació que serà inevitablement contestada" resumia aleshores el sindicat Sindicat de Treballadors del País Valencià - Intersindical Valenciana, STPV-IV), l'AVL demanava a la dita Conselleria que en reconsiderés "els aspectes més controvertits".

I, acte seguit, es dedicava a enllestir el seu reglament intern. El novembre de 2001 quedava feta la proposta, que incloïa la polèmica qüestió de les remuneracions i l'establiment de les seccions establides de l'organisme. En el posterior repartiment de càrrecs per a cada secció hi

va haver una clara escenificació d'allò que volia representar l'AVL: el "punt de trobada" entre "diverses sensibilitats" (encara que amb aquesta expressió es donés a l'àmbit acadèmic i científic la mateixa entitat i representativitat que als grupuscles del blaverisme). Així, les seccions principals van quedar repartides segons aquesta curiosa equiparació: la presidència de lexicografia, per a Xavier Casp, exdegà de la Real Academia de Cultura Valenciana (RACV) i símbol del secessionisme lingüístic; la de gramàtica, per a Antoni Ferrando, expresident de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV).

En passar pel filtre del Consell, el setembre del 2002, el reglament encara sofriria alguns canvis, com ara la supressió de les "relacions horitzontals" amb qualsevol altra entitat similar "dels territoris de l'antiga Corona d'Aragó que comparteixen el mateix sistema lingüístic".

Les "solucions genuïnes". L'expressió, repetida de manera progressivament accelerada amb el pas del temps, ja quedava recollida a la llei de creació de l'Acadèmia. Era la "realitat lingüística genuïna valenciana" que s'havia d'anar convertint en un dels principals eixos d'actuació de l'AVL. Així, quan el dia 25 d'aquell mateix mes el ple de l'AVL establí com a referent normatiu oficial del valencià –fins a l'aprovació de la gramàtica i el diccionari ortogràfic que ha d'elaborar– la llengua utilitzada per la Conselleria de Cultura des de 1983 i oficialitzava provisionalment l'ortografia normalitzada, acompanyava l'acord amb un afegit que li permetia dir a Artur Auhir, vocal de la junta de govern de l'AVL i provinent de la RACV, que l'acord estava en la línia de "progressiva valencianització" de les formes lingüístiques.

I és que el sector provinent de la RACV a l'AVL havia posat dues condicions per subscriure aquell acord: que es remarqués la "voluntat d'integració de les diverses sensibilitats lingüístiques existents en la Comunitat Valenciana i el compromís de tindre en compte les seues aportacions respectives" (és a dir, un reconeixement d'igualtat per a les tesis ortogràfiques i lèxiques del secessionisme respecte de la normativa acadè-

Eduardo Zaplana, quan era president de la Generalitat Valenciana, agafa del braç la presidenta de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, Ascensión Figueres, el dia que aquesta va prendre possessió del càrrec. Al darrere, Manuel Tarancón, conseller de Cultura i Educació.

Els acadèmics designats pel PP es reunien privadament per a l'extensió dels mots "genuïnament valencians"

mica) i que s'hi inclogués una llista de paraules i solucions lingüístiques "genuïnes". I així es va fer.

El dia de Sant Jordi d'aquell any va viure una curiosa activitat: d'una banda, els acadèmics designats pel PP es reunien privadament per tal d'unificar i reforçar posicionaments després del primer acord normatiu de l'AVL (no cal dir que el tema central va ser l'extensió dels ja famosos mots "genuïnament valencians"); i, de l'altra, el conseller Tarancón sol·licitava a l'AVL que ampliés "els exemples de les solucions proposades" per tal de "poder determinar el model de referència en l'ús del valencià per les institucions públiques". Tarancón reclamava més paraules i, per si de cas els acadèmics no hi queien, acompanyava l'escrit amb una llista que n'oferia més de dues-centes.

La resposta va venir en forma d'un nou acord de l'AVL, el 20 de maig, per "refondre i complementar" l'anterior.

Davant de l'ús restrictiu que el Govern del PP feia de les parelles de sinònims incloses en la llista de l'AVL (prohibint, en la pràctica, la utilització de les segones opcions, generalment classificades com a "catalanes" en contraposició a les "genuïnes"), s'hi feia constar que "admetre un mot no vol dir que se'l considere l'únic vàlid per a qualsevol ús i situació comunicativa". Tot seguit, s'incloïa una llarga llista de grafies, paraules i solucions "a fi de prioritzar i recuperar formes lingüístiques genuïnes". Sant tornem-hi.

Per acabar de reblar el clau d'aquella primavera del 2002 que també havia dut l'aprovació definitiva del "decret de mínims" el Govern valencià aprovava, el 25 d'abril, i després d'una llarga campanya dels més diversos sectors socials en aquest sentit, el decret sobre el requisit lingüístic per a l'accés a la funció pública. Només que tenia tots els números per esdevenir un regal enverinat: primer, per-

Les mobilitzacions a favor del valencià han estat més necessàries que mai, amb AVL o sense. A la imatge, un acte de la Federació Escola Valenciana.

què no contemplava tota la funció pública (només la docent); i, segon, perquè la titulació de Filologia Catalana quedava exclosa de l'acreditació de coneixements. Com que no va aconseguir els vots necessaris, el ple de l'AVL del mes de maig de 2002 tampoc no es va pronunciar sobre la qüestió.

La RAE. L'11 de juny d'aquell mateix any arribava un curiós toc d'atenció quan

Víctor García de la Concha, director de la Real Academia Espanola (RAE), apel·lava, "al bon sentit dels filòlegs que formen part de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua perquè impedeixin que es produeixin per motivacions polítiques coses que són injustificables des del punt de vista científic". Això, i el fet de recordar que el valencià és una modalitat del català, com recull el diccionari de la RAE, li van valer les ires dels representants del

Qüestió de SOUS

"Quina fixació amb els diners!" expliquen que s'exclamava l'acadèmic Juan Alfonso Gil Albors en un descans del ple que havia de decidir la qüestió de les remuneracions: "Per què no es diu quant cobra Rivaldo?" Malgrat la polseguera que han aixecat uns emoluments que superen àmpliament les xifres d'altres institucions similars, els interessats han repetit amb insistència que la qüestió no els preocupa ni mica ni gaire. Potser per això l'acord va arribar en el seu moment sense pràcticament debat: l'Acadèmia contemplava la dedicació a temps complet –remunerada mitjançant la figura de les indemnitzacions fixes per no contradir la llei de creació de l'ens, que no parla de sous– d'aquells membres que ella mateixa vagi fixant. La resta, passarà amb indemnitzacions i dietes. Gens menystenibles, d'altra banda.

Les xifres

Sous: presidenta, 60.172 euros; secretari, 56.816 euros.

Indemnitzacions: per assistència a comissió de treball, 330 euros; a juntes de govern, 360 euros; a sessions plenàries, 390 euros

Els pressupostos de la Generalitat Valenciana han inclòs les partides següents per a l'AVL: 1999, 100 milions de pessetes (601.000 euros); 2000, 102 milions de pessetes (613.000 euros); 2001, 100 milions de pessetes; 2002, 3.303.500 euros; 2003, 3.415.490 euros. *N. C.*

PP i la RACV: "listillo" va ser, exactament, l'adjectiu que li va dedicar el senador del PP Vicente Ferrer.

Encara no feia un mes d'aquelles declaracions de García de la Concha que la junta de govern de l'AVL realitzava una visita a la RAE. I Figueres no s'estava de reclamar una revisió de l'entrada "valencià" del diccionari de la institució espanyola, per tal de fer-la "més ajustada a la realitat estatutària". Durant la reunió, el director de la RAE (com després havia de fer també el president de la Real Academia Galega, Xosé Ramón Barreiro) va subratllar l'autonomia de la institució que representava respecte del poder polític i va afegir que, en cas que hi hagués cap entrada nova al diccionari, seria dins la revisió general dels articles referits a totes les llengües del món, que s'ajustaria als criteris de les filologia internacional i, parlant de diners, que el càrrec li comportava una remuneració de 0,56 euros el mes.

I mentre l'AVL realitzava les seves visites protocol·làries, les crides i mobilitzacions a favor de la llengua es continuaven estenent. El comitè científic de l'IIFV denunciava les "maniobres amb les quals el Govern valencià pretén involucrar l'Acadèmia Valenciana de la Llengua en el projecte de fragmentar la comunitat catalanoparlant" i la degradació dels usos públics del valencià. I ho feia el mateix mes que la Federació Escola Valenciana recollia un amplíssim suport (del Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament del País Valencià, UGT, CCOO, la Confederació d'Associacions d'APA Gonzalo Anaya, EUPV, ERPV, Esquerra Verda, Bloc i PSPV) per a una concentració davant del Palau de la Generalitat. El motiu, doble: reclamar el requisit lingüístic en tot l'àmbit funcional i protestar per l'exclusió de Filologia Catalana. Vicent Romans, aleshores president de la FEV, descrivia cap a on conduïen les "decisiones cerrils" del Consell: "S'ha tornat a èpoques predemocràtiques."

Els tècnics. El 24 de juny, una vintena de tècnics lingüístics de conselleries, Diputació de València i Sindicatura de Comptes dirigien una carta a l'AVL per sol·licitar-li empara. Denunciaven "diverses instruccions" emeses per alguns

“càrrecs de l'administració o polítics” per imposar paraules “amb caràcter exclusiu” i “per motius estranys i poc rigorosos”, utilitzant, a més, les llistes de l'AVL com a aval. Des del 23 de maig, just després de l'acord de l'AVL, per exemple, havia quedat proscrit del Diari Oficial de la Generalitat Valenciana el mot *endemà*, com en el seu moment s'havia esfumat també *servei*. Per tot plegat demanaven l'establiment d'“un canal de comunicació formal i eficaç” amb l'AVL per evitar “intromissions il·legítimes de càrrecs públics o orgànics” que poguessin “degradar la nostra capacitat o la nostra activitat professional”.

Però l'Acadèmia refusava la petició d'empara: comunicava als tècnics lingüístics que l'afer “no és competència” de l'ens i remetia els signants a provar d'“establir un canal de comunicació” amb la direcció general d'Ordenació, Innovació Educativa i Política Lingüística de la Generalitat governada pel PP. Amb termes com ara “silenci culpable” o “menysteniment” davant la “continuada i exasperant pressió” que sofrien els tècnics lingüístics de l'administració, la Coordinadora de Dinamització Lingüística del País Valencià, que agrupa aquest col·lectiu, dirigia una nova carta a Ascensió Figueres, el passat desembre, per re-primonar-li la seva actitud. L'AVL s'havia “espolsat el problema de damunt” i els interrogants sobre l'ens s'estenien a cada vegada més sectors. Així, si en el seu moment EUPV havia mostrat més que reticències sobre l'AVL, ara era el Bloc qui, per mitjà del seu secretari de cultura, i davant la situació dels tècnics lingüístics, expressava dubtes sobre l'ens: “L'AVL legítima l'ofici de censor amb la seua actitud”, declarava, per preguntar tot seguit: “Si qualsevol buròcrata pot prohibir formes vàlides, per a què volem l'Acadèmia?”

Els llibres de text. Però la gota que sembla haver acabat de fer vessar el got ha estat l'actuació de l'AVL en la qüestió dels llibres de text. Primer, per tornar-se a inhibir davant una petició d'empara.

Quan l'editorial Bromera li va remetre quatre llibres que no havien obtingut el vistiplau de la Conselleria de Tarancón (l'ús del demostratiu *aquest* és suficient

El filòleg Germà Colón continua postulant un únic ens normatiu de la llengua: l'IEC.

Segons ACPV, “l'AVL ha estat decepcionant per a cada vegada més sectors”

per negar l'homologació que ara per ara continua repartint Educació), per tal que resolgués sobre la seva correcció lingüística, l'Acadèmia, d'entrada (mes de juliol) va ajornar la decisió (amb la qual cosa feia impossible que els llibres es poguessin utilitzar aquell curs); i de sortida, ja al setembre, va decidir no decidir.

I segon, per la xocant proposta emanada del seu ple del mes de desembre de 2002, on es marcaven un seguit de normes per a l'elaboració dels llibres de text. Segons l'AVL, per a adaptar els continguts a la “realitat psicobiològica dels receptors”, cal establir una periodització graduada de les formes lingüístiques que s'ensenyen als infants, segons l'edat. És a dir, per exemple, en el cas dels famosos demostratius, *este* s'utilitzaria fins a segon cicle d'ESO, a partir del qual ja es podria incloure *aquest* al material escolar. En re-

sum, les mateixes formes destacades com a “genuïnes” en les anteriors resolucions de l'AVL són les recomanades per als cicles inferiors, mentre queden reservades per a després les segones opcions de les parelles de sinònims de l'AVL.

Després de reunir-se amb els editors i de sentir-se'n dir de tots colors—, l'AVL va haver de reconèixer el fracàs de les seves indicacions. Ni els uns ni els altres no les acceptaven de cap manera. La Mesa per l'Ensenyament en Valencià qualificava la proposta de “fet insòlit” i “sense justificació pedagògica” i advertia que “atesa la manipulació de caire prescriptiu que reiteradament ha aplicat el Govern valencià en aquesta matèria, la proposta serà una coartada per a continuar exercint la censura sobre el model de llengua i els continguts dels materials curriculars”. De la seva banda, Acció Cultural del País Valencià, una de les primeres entitats que s'havien pronunciat sobre la “no necessitat” de cap acadèmia nova per a una llengua que ja tenia en l'IEC el seu ens normatiu i que havia advertit que aquesta podia “induir o posar les bases del secessionisme”, considerava que “l'actuació de l'AVL ha estat decepcionant per a cada vegada més sectors. El temps, malauradament, ens ha donat la raó”.

Les nítides explicacions del filòleg castellonenc i catedràtic de Basilea Germà Colón en un acte organitzat per la mateixa AVL (i que la presidenta no va voler aplaudir) o el més recent escrit de Joan F. Mira en la seva secció d'EL TEMPS (“El projecte acadèmic del PP era i és del tot diàfan: l'AVL ha de ser, en la pràctica i en la forma, una Acadèmia de la Llengua Valenciana, una ALV”), en les que possiblement siguin les primeres manifestacions explícites de l'escriptor en aquest sentit, no fan sinó acabar de marcar el punt d'inflexió en el “marge de confiança” que se li podia haver concedit a la institució en el seu moment.

L'agitació blava. L'aposta del PP per assumir directament les posicions del secessionisme, i la progressiva fagocitació de les organitzacions que el representen ha tingut les seves conseqüències. El sobredimensionat sector del blaverisme ha viscut agitat, en els darrers temps. Xavier

La Biblioteca, l'ISBN i més enllà

Va aixecar la llebre una llista de distribució electrònica per Internet impulsada per Info BibCat, "Punt de trobada dels gestors de la informació dels Països Catalans". Era la tardor de l'any passat i es posava sobre la taula una gens innòcua pràctica de catalogació aplicada per la Biblioteca Nacional espanyola: la fragmentació de la llengua catalana en dues o tres seccions, tot inventant per a l'ocasió uns codis de llengua "val" i "bal" que no estan acceptats internacionalment. Atesa la justificació política d'aquesta pràctica per part dels representants del Govern espanyol, i atès també que les "pràctiques incorrectes" de la dita Biblioteca s'estenien a d'altres entitats com ara l'Agència Espanyola de l'ISBN (el número de registre internacional dels llibres), el Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya demanava, el passat desembre, la intervenció de la IFLA (International Federation of Library Associations) per fer complir "la normativa catalogràfica internacional".

Però tal normativa no sembla afectar gaire Luis Racionero, instal·lat de director a la Biblioteca en qüestió (i que depèn del Ministeri d'Educació i Cultura espanyol). De fet, acaba d'anunciar que es revisarà la diferenciació entre les obres catalanes per eliminar l'etiqueta "bal" (de "balear"), però que s'hi continuarà mantenint el codi "val". I això, explica en una carta remesa a l'IIFV i a l'IEC, perquè "en l'Estatut d'Autonomia de València es diu que el valencià és una llengua". Les primeres reaccions a aquesta decisió han arribat des de diversos àmbits polítics (CiU, ERC, ICV) i cívics (ACPV), sense estalviar crítiques envers l'actitud científica de la biblioteca espanyola.

Luis Racionero, director de la Biblioteca Nacional espanyola.

Mentre no s'aconsegueixi aturar el despropòsit, però, el secessionisme *de facto* en l'àmbit de la classificació bibliogràfica avança en geomètrica progressió a mesura que augmenten també les mesures polítiques en aquest sentit. Per adonar-se'n, només cal fer un cop d'ull al registre de l'ISBN. Entre les opcions de classificació i recerca per "llengua de publicació" hi ha "català" i "valencià" (que, a diferència del que passa amb el doblet "castellà"/"espanyol", que també existeix, no remetent a la mateixa secció). Una segona ullada encara ens mostrarà l'evolució dels registres: un únic registre per al primer any amb constància de llibres en "llengua valenciana" (el 1974, de l'editorial de Lo Rat Penat); un el 1975 (del mateix grup); sis el 1980 (també d'editorials secessionistes); tres el 1985 (i tres quarts del mateix); però quaranta-quatre el 1990 (i aquí ja hi afegeixen els seus llibres de text editorials com ara Eumo, SM o Tàndem); tres-cents trenta-tres el 1995 (amb Anaya, Voramar, Teide o Vicens-Vives); cinc-cents seixanta-vuit el 2000; i vuit-cents seixanta-quatre el 2002. Per posar només alguns exemples. Acabat aquest mes de gener de 2002 ja hi ha registrats 5.438 títols en un "valencià" que no és "català". Si encara es té una mica més de temps, l'ISBN ofereix un grapat de curiositats: llibres en "llengua valenciana" que es titulen coses com ara *Educación en valores* (Generalitat Valenciana, 1995) o

aquella *Historia de la lliteratura en llengua valenciana* que Ahuir (AVL) va saber cobrar dues vegades i que li queda classificada en la matèria de "Literatura catalana". Ningú no és perfecte. N. C.

Casp havia entrat a l'Acadèmia, literalment empès per Zaplana, per escenificar-hi la inclusió del sector secessionista. Un any després l'abandonava, oficialment per "motius de salut". La foto ja estava feta i potser no calia continuar exposant-se als ous i les monedes amb què eren rebuts els qui havien combinat doble militància acadèmica (RACV-AVL) per un sector dels seus companys de camí secessionista. Així, part de l'ultrasubvencionat teixit del blaverisme (format per Lo Rat Penat, RACV, Grup d'Acció Valencianista i curioses editorials de mínima repercussió, màxima injecció econòmica institucional i ortografia impossible) acusava els nous acadèmics de "pesseteros" i "venuts". D'altres, però, havien pres ràpida-

ment posicions en la nova situació. Així, per exemple, en la mateixa revista de Lo Rat Penat on es carregava contra Unió Valenciana, l'actual degà de la RACV, Joan Lladro, deixava constància de la seva confiança en "la paraula de Zaplana de defensar el valencianisme".

Dins d'aquest context de reposicionament se situa la recent decisió presa per l'editorial secessionista l'Oronella de tornar a utilitzar accents per als seus fulls escrits en la pintoresca normativa de la RACV (les anomenades "normes del Puig", en contraposició a les Normes de Castelló de l'any 1932). L'oposició de formes més o menys furibundes (les mateixes que sempre han caracteritzat grups de joc blavers com ara el GAV)

generada per les ratlletes en qüestió no pren en consideració els arguments dels secessionistes-accentuacionistes, però aquests sembla que continuen amb el que s'ha interpretat com a gestos d'acostament a l'AVL.

I així, al remat, amb l'enduriment de les mesures del PP contra la normalització del català i el desprestigi creixent de l'AVL davant de la societat civil del País Valencià, a l'hora de fer recompte dels èxits d'aquest organisme potser resultarà que només es poden presentar el grapat d'accents que una part dels grupuscles secessionistes han afegit a la seva estrafolària ortografia.

Núria Cadenas